

Politická situácia

Rozhodujúcou udalosťou roku 2006 boli predčasné parlamentné voľby, ktoré sa v júni a priniesli po ôsmich rokoch zmenu smerovania vládnej koalície. Pre situáciu v oblasti sexuálnych a reprodukčných práv bola rovnako zaujímavá situácia, ktorá im predchádzala a ktorá spôsobila predčasný rozpad vládnej koalície – situácia spojená s prijatím Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou o práve uplatňovať výhradu vo svedomí. Po ratifikácii by zmluva nadobudla status „medzinárodnej zmluvy o ľudských právach“ a mala prednosť pred slovenskými zákonmi. Jej cieľom je ochrana „slobodnej a neobmedzenej“ výhrady svedomia definovaného podľa mravoučného a vieroučného učenia katolíckej cirkvi v oblastiach reprodukčného zdravia, vzdelania, pracovného práva, právnych a ozbrojených služieb. Návrh zmluvy je v rozpore s Ústavou SR, Chartou základných práv Európskej Únie (EÚ), Akčným plánom ICDP (Medzinárodná konferencie o populácii a rozvoji) ako aj s medzinárodnými ľudsko-právnymi zmluvami, k dodržiavaniu ktorých sa SR zaviazala, a to najmä Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW). Zmluva vyvolala širokú verejnú diskusiu a poukázala na nedostatky v zabezpečení prístupu k legálnej interrupcii a sexuálnej výchove, ako i nedostatočného chápania princípu pluralitnej sekulárnej spoločnosti na Slovensku.

Projekty SPR v roku 2006

ADVOKÁCIA

Snahy SPR v oblasti obhajoby ľudských práv sa začiatkom roku 2006 sústredili hlavne na opozíciu voči pripravovanej Zmluve medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou o práve uplatňovať výhradu vo svedomí. Po parlamentných voľbách a zmene vlády sme opätovne otvorili problematiku prijatia Národnej stratégie reprodukčného zdravia. Stratégia bola vypracovaná našimi expertmi a expertkami a predložená v roku 2004, avšak kvôli konzervatívnej opozícii napokon nebola zaradená na rokovanie vlády. Vedenie SPR sa listom obrátilo na ministra zdravotníctva a požiadalo ho o opätovné zaradenie materiálu na rokovanie vlády. Na základen kladného stanoviska ministra sa stratégia pripravuje an aktualizáciu.

INTERRUPCIE

Slovensko patrí ku krajinám Európy s najpozitívnejším vývojom v počte umelých prerušení tehotenstva, ktoré za posledných 15 rokov klesli o takmer 70%. Napriek tomuto vývoju pokračujú konzervatívne sily na Slovensku v snahe obmedziť legálny prístup k interrupciám. Experti a expertky SPR sa zúčastnili rôznych diskusií a mediálnych prezentácií, kde obhajovali súčasný liberálny interrupčný zákon. SPR pripravilo v spolupráci s Centrom pre reprodukčné práva z New Yorku komparatívnu právnu analýzu o rozhodovaní ústavných súdov, komisií OSN a iných relevantných orgánov v otázke legálneho stavu interrupcií. Analýza sme preložili do slovenčiny a formou brožúrky

pripravili na informovanie Ústavného súdu a odbornej verejnosti pri rozhodovaní v otázke ústavnosti interrupčného zákona na Slovensku.

MLÁDEŽ

Učebnica Sexuálnej výchovy

V roku 2006 sme pokračovali v implementácii projektu IPPF na tvorbu materiálov, ktoré by prijateľnou, zaujímavou a pre mládež atraktívnou formou sprostredkovali vedomosti sexuálnej výchovy na II. stupni základných škôl. Naši odborníci a odborníčky pripravili metodickú príručku, ktorá bude v tlačenej i elektronickej forme dostupná učiteľom a učiteľkám sexuálnej výchovy na celom Slovensku.

Sexuálna výchova v Banskej Bystrici

Pobočka SPR v Banskej Bystrici už niekoľko rokov ponúka sexuálnu výchovu ako externú mimoškolskú aktivitu pre mládež. Rovnaký model by mal byť rozšírený aj do ostatných miest Slovenska, všade tam, kde má SPR svojich aktívnych spolupracovníkov.

PRÍSTUP K SLUŽBÁM

Rodová rovnosť v službách reprodukčného zdravia

Projekt je financovaný z grantu Európskeho sociálneho fondu v rámci iniciatívy Equal II. Ako už z názvu vyplýva, jeho cieľom je predstaviť princípy rodovej rovnosti v oblasti služieb reprodukčného zdravia a začleniť rodovo citlivé vzdelávanie do vzdelávacieho programu medicínskeho zamerania. V rámci projektu je plánovaný rodový audit a analýza v oblasti služieb reprodukčného zdravia a v medicínskom vzdelávaní. V spolupráci so zahraničnými partnermi z krajín Európskej únie bude podľa výsledkov prieskumu vypracovaný návrh opatrení na zníženie rodových rozdielov. Pre expertov a expertky na rodové tréningy a stratégiu rodovej rovnosti budú vzdelávaní a pripravovaní do praxe. Zároveň sa pripraví curriculum pre rodovo citlivý prístup v oblasti zdravotníckeho vzdelávania a otestuje sa formou pilotného projektu vzdelávania. Projektové aktivity vykoná SPR v spolupráci so Slovenskou akadémiou vied, a Centrom rodových štúdií na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského.

V roku 2006 sme v rámci projektu absolvovali cyklus rodových tréningov, v rámci ktorého dvojica nemeckých expertov vzdelala skupinu multiplikátorov/iek a pripravila ich do praxe. V spolupráci s SAV sme vyhodnotili prieskum o rodových pomeroch v medicínskom vzdelávaní. Zástupcovia/kyne SPR sa zúčastnili medzinárodného seminára v Španielsku, kde prezentovali predbežné výsledky projektu.

PRÍSTUP – AIDS

SRZP pre okrajové skupiny obyvateľstva vo východnej Európe a rómsku menšinu

Prebiehajúci projekt so zameraním na sexuálne a reprodukčné zdravie Vision 2000 má za cieľ zvýšenie kvality sexuálnej výchovy a prístupu k službám v oblasti reprodukčného zdravia pre marginalizované skupiny obyvateľstva v strednej Európe so zameraním na rómsku menšinu. Aktivity sú realizované prostredníctvom integrovaného komunitného prístupu a so zabezpečením kontinuálneho partnerstva s rómskou komunitou, ako aj s ostatnými okrajovými skupinami obyvateľstva, žijúcimi v regiónoch s vysokým počtom tejto menšinovej populácie. Na realizáciu vzdelávacích aktivít zameraných na deti mládež sú školené peer skupiny mladých rómskych aktivistov a aktivistiek.

RomSexFest

V apríli 2006 v spolupráci s rómskymi mimovládnyimi organizáciami zorganizovala SPR v Rožňave už druhý festival na propagáciu SRZP. Na jeho realizácii sa z veľkej časti podieľala samotní príslušníci a príslušníčky rómskeho etnika tohto východoslovenského mesta. Cieľom vystúpenia bolo vzdelávanie rómskej mládeže v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia. Skupina aktivistov a aktivistiek SPR pripravila krátke divadelné predstavenie o nebezpečnosti životného štýlu, ktorý vedie k nákazám pohlavne prenosného ochorenia AIDS a k neželanému tehotenstvu u mladých ľudí. Mladí aktivisti a aktivistky zároveň propagovali zásady zdravého sexuálneho života a rozdávali propagačné materiály a kondómy. Edukatívne predstavenie bolo oživené temperamentným vystúpením rómskych tanečníkov a hudbou miestnych kultúrnych skupín.

MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

Medzinárodná spolupráca s členmi federácie IPPF

SPR ukončila projekt MATRA, v ktorom sme spolupracovali s holandskou organizáciou Rutgers Nisso Groep. Cieľom projektu bola inštitucionalizácia Spoločnosti pre plánované rodičovstvo prostredníctvom prenosu „know how“ a technickej pomoci expertov z RNG a Holandskej školy verejného zdravia.

MEDZINÁRODNÉ KONFERENCIE A INÉ PODUJATIA

Predstavitelia a predstavitelky SPR sa zúčastnili mnohých medzinárodných konferencií a podujatí. Medzi najdôležitejšie patrili:

Máj 2006 – Predstavenie plánu rodovej rovnosti, Európska komisia, Brusel

Výkonná riaditeľka SPR prezentovala slovenské ženské MVO pri predstavovaní nového plánu rodovej rovnosti na roky 2006-2010.

September 2006 – IPPF Advocacy and opposition workshop, Brusel

Na regionálnom workshope IPPF/EN zameranom na advokáciu výkonná riaditeľka SPR odprezentovala situáciu na Slovensku so zameraním na rozbor a aktivity opozície voči SRZP.

November 2006 – Regionálne stretnutie manažérov, IPPF, Brusel

Na pravidelnom pracovnom stretnutí sa zúčastnila výkonná riaditeľka SPR.

December 2006 – Madrid

Skupina členov a členiek SPR sa zúčastnila v rámci projektu EQUAL na medzinárodnej konferencii v Mottile, Španielsko, kde prezentovali naše poslanie a aktivity.

KONFERENCIE, WORKSHOPY A TRÉNINGY

Vzdelávanie trénerov

V rámci projektu Matra sa ukutočnil cyklus prípravy trénerov/iek pre tradičné tréningy a facilitatívne učenie vo vzdelávaní dospelých pod vedením lektorov z Partners for Democratic Change Slovakia (PDCS). Cieľom tréningu bolo pripraviť absolventov na prácu trénera a facilitátora, Sprostredkovať náležité teoretické vedomosti a najmä vytvoriť priestor pre získanie zručností nevyhnutných pri práci trénera a facilitátora (práca so skupinovú dynamikou, zvládanie náročných situácií v skupine, komunikačné zručnosti, príprava tréningového programu a ďalšie). Absolventi/ky obdržali certifikát uznaný Ministerstvom školstva SR.

Rodové tréningy

Ako aktivita z projektu Equal sme pod vedením dvojice lektorov z Nemecka vytrénovali skupinu expertov/iek na rodovú problematiku, ktorí/é budú do budúcnosti slúžiť ako multiplikátori/ky. Predpokladáme, že požiadavky na rodové tréningy budú v budúcnosti pribúdať, pričom sa chceme zamerať na oblasti blízke druhu činnosti (napr. pracoviská reprodukčného zdravia).

Plány a výzvy pre rok 2007

Advokácia za implementáciu Akčného plánu ICDP a univerzálneho prístupu občanov a občianiek Slovenska k službám sexuálneho a reprodukčného zdravia, zachovanie legálneho právneho stavu interrupcií a zavedenie minimálneho štandardu pre sexuálnu výchovu zostávajú hlavné výzvy pre SPR aj na rok 2007.

Našimi určujúcimi aktivitami v roku 2006 bude hlavne:

Advokácia – zabezpečenie prístupu k interrupciám na území celého Slovenska zostáva hlavným problémom v oblasti reprodukčného zdravia. SPR sa bude usilovať vzdelávať laickú i odbornú verejnosť o potrebe zachovania súčasného liberálneho interrupčného zákona najmä so zreteľom na blížiaci sa rozhodovanie Ústavného súdu SR v tejto otázke.

Sexuálne a reprodukčné zdravie a práva – SPR bude spolupracovať na aktualizácii a presadzovať predloženie Národnej stratégie reprodukčného zdravia do agendu vlády, ako i jej prijatie a následnú implementáciu.

Sexuálna výchova – SPR bude pokračovať na príprave vyučovacích materiálov pre základné školy, ktoré budú sprístupnené pre učiteľov/ky a žiakov/čky aj na internetovej stránke a vydané dormou metodickéj príručky.

Gender mainstreaming – v roku 2007 budeme pokračovať v implementácii projektu v rámci iniciatívy Equal, ako i nového projektu v rámci Európskeho roka rovnosti príležitostí.

Inštitucionálne posilňovanie – SPR bude pracovať na posilňovaní inštitucionálnej kapacity organizácie najmä s možnosťou využitia relevantných fondov EÚ.